

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrta leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Pred novo mirovno ponudbo.

Dunaj, 3. oktobra. Tudi na uradnem mestu se potrjuje, da stojimo neposredno pred novim mirovnim korakom. Ta korak se pa ne izvrši samo sporazumno z Nemčijo, ampak bo storjen na Dunaju in v Berlinu na isti način. Včerajšnji kronski svet v Berlinu se je pečal s tem vprašanjem. Vest, ki jih dobivajo nemški avstrijski poslanci, ki so v zvezi z vladnimi krogi v Berlinu, poročajo, da misli Nemčija, da mora storiti velik korak. Tako meni tudi Avstro-Ogrska. Mirovni korak se bo opiral na znanih štirinajst Wilsonovih točk, ki jih priznavajo kot temelj za mir narodov. Med tem se vrti vprašanje avstrijske ustave, ki hoče biti rešeno in odloženo. Zdi se, da so stranke že stopile v stik. Večina nemških nacionalcev se seveda upira načrtu, a drugi so zanj. Profesor Lammasch se je pojavil danes v poslanski zbornici in se je z nekaterimi poslanci razgovarjal o položaju. Bil je dobro sprejet. Splošno je uverjenje, da mora v najkrajšem času pasti odločitev o notranji politiki.

Dunaj, 3. oktobra. Pod predsedstvom cesarja se je vršil včeraj važen kronski svet, na katerem se je razpravljalo o bližajočem se miru. V diplomatičnih krogih se zatrjuje, da se je avstro-ogrška vlada obrnila z novimi mirovnimi predlogi do entente in da imajo ti predlogi topot značaj popolne določnosti.

Za podraženjem kruha nai sledi zvišanje preskrbninske podpore!

Ko je parlament zvišal preskrbninske podpore, se je vzdignil pri parasitih družbe silen vrišč, da se s tem podpira delomrznost. Prišli so učenjaki meščanstva in izkušali dokazovati, da se bo s tem povečala tudi draginja. Dokazovanje te meščanske znanosti je zelo enostavno: S tem, da morejo tako mnogi deset- in stotisoči ljudi več izdati, se bo množilo povpraševanje po blagu, čemur seveda sledi zvišanje cen. Vrhutega se draginja posredno zviša tudi na ta način, da se mora tiskati več bankovcev, ako se hoče izplačati višje preskrbninske podpore, kar zopet zmanjša denarno vrednost, tedaj zviša draginjo. Ravno tisti argumenti se vedno pojavljajo tudi proti zvišanju mezd, od katerega se tudi pripoveduje, da zvišujejo draginjo posredno in neposredno. Vedno čujemo, ako se da nemaničem kaj več in se jim s tem olajša glad, buržoazijo tožiti, da se s tem ne doseže drugega, kakor zvišanje cen, s katerimi so pridobitve zopet izgubile vsako vrednost. Ako pa posedujoči dobe več, ne čujemo takih tožb, akoravno tudi to gotovo vpliva na cene.

S kapitalističnega stališča je to tudi vse popolnoma vseeno. Kajti s tega stališča predstavlja vendarle posedujoči, buržoazijec, državo, nemanič, proletarec, pa je le predmet za izkoriščanje in za izdelovanje večje vrednosti, katero drugi potem tudi uživa, tedaj se draginja opaja tudi le s tega stališča, katerega zadevuje. Ako velika masa nemaničev dobiva višje prispevke, so s tem dotaknjene seveda tudi cene. Tu prihaja pač nasprotje razredov jasno na dan.

Več kot leto dni je minulo, odkar je parlament zvišal preskrbninske podpore. Kar se je izkazalo kot zadostno, sedaj ni več, kajti od takrat narašča draginja še vedno. Kljub temu se drzne meščanstvo in njihovi zastopniki v vladi besedičiti o »visokih« preskrbninskih podporah, ker hočejo vzdržati razpoloženje v javnosti, da novo zvišanje preskrbninske podpore ni potrebno. Pri tem pa skrbi postava samo za to, da se s zvišanjem živiliških cen zvišajo tudi preskrbninske podpore. Zakon daje ministru pooblastilo, da more enotne postavke kakor tudi v izmeri dejanskih doneskov pripoznanih preskrbninskih podpor, tako tudi v predidajočem odstavku omejenen najvišje izmere po višini živiliških cen zvišati ali enotno ali za določene kraje. Sedaj pač razumemo, zakaj so vlada in meščanske stranke vprizorile ono hujskanje zoper preskrbninske podpore. Ako bi ne bile storile tega, tedaj bi morali po tej točki v zakonu se oddolžiti draginji in zvišati preskrbninsko podporo. Tega pa vlada kljub jasnemu besedilu postave ni storila. Radi tega so socialno demokratični poslanci že v zadnjem zasedanju predlagali, da se preskrbninske podpore zvišajo za pol drugo svoto sedanje višine. To še vedno ni napotilo vla-

de, da bi se spomnila svoje dolžnosti in usmerila preskrbo vojnih rodbin napram draginji. Namesto tega je sama najvažnejše živilsko sredstvo, moko in kruh, podražila in akoravno razglašala, da hoče del podraženja za revnejše sloje nositi iz državne blagajnice, tedaj bodo morali drugi del plačevati revni sami. Kako naj žena vojaka vsled teh razmer živi s tem preskrbninskim zneskom, ako država ne le ne trpi, da se vse draži, temveč je sama udeležena pri podraženju? Delavcem bode to državno navijanje cen dalo povod, da prično boj za višje plače. Delavci, ki trpe na fronti, se ne morejo udeležiti tega boja za svoje žene in otroke. Tu je dolžnost države, da ne pusti stradati žen, otrok ter vojakov niti vsled lastne krivde. Podraženju krušne in močne cene naj sledi povišanje preskrbninskih podpor.

Samopomoč.

Svetovna vojna je jasno dokazala, da so skrajno birokratično urejane organizacije za tisoče ljudskih potreb popolnoma odrekle. Birokratizem je posebej suhoparnost, brez duha in srca. Proti njemu je nastalo tekom vojne polno organizacij, ki so vzrasle iz ljudstva samega. Obnesle so se sijajno, ker jih upravljajo ljudje, ki gledajo pred seboj živo življenje, njegove zahteve in potrebe. Opozorjamo le na dve veliki napravi na jugoslovanskem ozemlju, na organizacijo »Dobrodelnost« v Ljubljani in na delo, ki ga je započel odbor S. H. S. žena.

Danes opozorjamo predvsem na delo odbora S. H. S. žena, ki je že na tisoče jugoslovanskih otrok otehl prezgodnje smrti. Vsi sloji in razredi našega troimenega naroda so udeleženi pri tej akciji, ki gre za tem, da obvaruje naš najdražji zaklad, naše otroke, pred izčrpanjem telesnih sil.

Slovensko pleme jugoslovanskega naroda ne sme zaostati za Hrvati in Srbi, ki so že darovali na stotisoče za ohranitev jugoslovanske dece. 5. in 6. oktobra naj vsakdo dokaže, da edinstvo jugoslovanskega naroda ni le breznomembna fraza, temveč da je vir žive solidarnosti.

Samopomoč je naša rešitev. Kdo se briga za našo deco, kateri je pobrala vojna očete in poglajla matere v obup? Mar tisti, ki so započeli vojno? Tem je zapuščen, stradajoča mladina deveta briga, toda nam ne sme biti, mi sami jo moramo ohraniti.

5. in 6. oktober naj dokažeta, da cenimo sami sebe višje, kakor pa nas cenijo naši sedanji gospodarji.

Odbor S. H. S. žena za siročad.

**5. in 6. oktobra darujte za
= NARODNI BLAGDAN! =**

Sodelovanje v Narodnem svetu.

V »Napreju« se je razvila precej dolga polemika o vprašanju, ali naj socialna demokracija »sodeluje« v Narodnem svetu pri nas ali ne. To vprašanje je navidez enostavno, če ga pa premostrivamo temeljiteje, se pojavi prav mnogo pomislekov, zlasti o tem, kakšno naj bo to sodelovanje.

Če premostrimo ves narodnostni boj v Avstro-Ogrski, opazimo takoj, da je šovinističen. Boj se ne vrši v mejah dostojnosti, nima povsod namena razbistriiti pojme spravljivosti, nima povsod namena razbistriiti pojme o pravici, marveč zbuditi šele z narodnim hujskanjem druga drugega zanimanje in pridobiti pristaše. Nedvomno imajo narodi pravico zahtevati svobodo in enakopravnost v vsakem oziru. Seveda v sedanjem štadiju številne krivice dostojnega boja pravzaprav ne dopuščajo več, ker nedostaja priznanja teli pravice.

Za socialno demokracijo more biti tukaj merodajno glavno načelo: osvoboditev narodov. To vprašanje je res

skupno vsem slojem zatiranih narodov. Kljub temu pa socialna demokracija ne sme pozabiti nikdar, da je stranka zatiranega ljudstva, razred delavstva ter da mora tudi ob tem »sodelovanju« računati z bodočnostjo. Razrednih razlik tudi najpopolnejša narodna svoboda v današnji družbi ne bo odpravila in niti ne omilila. Zavečajmo se, da se bosta meščanstvo in kapital vseh narodov po ureditvi narodnih odnošajev zopet pobratila, da bodo slabe ali dobre gospodarske razmere prav močno vplivale na življenjske razmere delavstva. Ni vseeno, kako so razvite gospodarske razmere, kakšno življenjsko sposobnost imamo kot gospodarska celota. Vse te stvari treba temeljito preštudirati, preden se odločimo za vstop ali pa ne in kako nastopajmo.

Moje mnenje je, da vstop ni nujno potreben, če ni celo napačen. Socialno demokratično delavstvo pri nas sicer ni zastopano v ustvodačnih korporacijah, zato tam tudi ne pride do besede. Kljub temu pa je njega energija mnogo večja kakor ona meščanstva, ki ima vse polno ozirov, ter je doslej odločno zavračalo pravice delavstva. Delavstvo je lahko v tem gibanju najodločnejši faktor, ne more pa odločevati v Narodnem svetu, ki se ne bavi le s temeljnim vprašanjem osvoboditve, marveč tudi z drugimi večnoma meščanskimi vprašanji.

Te dni bo zagrebška konferenca jugoslovanskih socialno demokratičnih strank. Kaj bo ukrenila, ne vem. Zdi se mi pa potrebno, da povem, kar se mi zdi važno za to konferenco. Glede na to, kar sem že zgoraj navedel, je to tako važen predmet, da ne bo opravljen z enim samim posvetovanjem.

Če že moramo imeti narodni svet tudi mi, potem bi bilo najprimerneje, da ustanove socialistične stranke samostojen socialnodemokratični svet. Ta naj eventualno voli svoje zastopnike v skupni Narodni svet, ki se namerava ustanoviti s sedežem v Zagrebu. V tej korporaciji naj bi delovali zastopniki socialne demokracije v političnem in socialnem odseku kot samostojna skupina, ki ni vezana na sklepe, katere napravlja korporacija v interesu meščanske družbe. Nikakor pa nisem za to, da vstopijo socialni demokrati tudi v pokrajinske svete kot člani. V pokrajinskih svetih naj bodo socialni demokrati le gostje, če je potrebno. To pa zaradi tega, ker si stranka ne more vezati rok v lokalnih zadevah teh korporacij. Glavno delo je splošno politično in socialno in to spada v osrednji Narodni svet ali takozvano konstituantno. Če se torej odloči zagrebška konferenca za udeležbo, potem je primerna le ta, če pa sploh ne vstopi, je bolj logično in morda edino prav, potem mora socialna demokracija delovati za rešitev tega važnega vprašanja sporedno, a samostojno.

Ne smemo prezreti, da se bo tudi narodno vprašanje rešilo mednarodno, sporazumno z drugimi narodi in bo zlasti takrat v delavskem interesu, da nastopi delavstvo kot faktor, ki vrže svoj odločevalni vpliv na tehnično pravico. Zato pa je treba pripraviti tla z delom, v prvi vrsti z utrditvijo svoje lastne pozicije.

Povsem napačno je tudi mnenje, da je tu pa tam treba korakati skupno z meščanskimi strankami. Nemška socialna demokracija, francoska in tudi delavske organizacije drugih držav so ploskale »burgfriednu«. Meščanske stranke so jih zaradi tega oblagale in imi z njimi. Če je bilo v jedru to napačno tam, je napačno tudi v našem primeru. Prav »burgfrieden« je vzrok, da vojna tako dolgo traja, da je delavstvo pod sugestijo vojne. Ta argument navajam zaradi tega, ker s. Gh. zagovarja to taktiko. Četudi socialisti vstopijo v Narodni svet, morejo vstopiti le kot opozicija, in sicer ne proti svobodi, marveč za svobodo, pač pa proti vsemu, kar bi imelo namen ustvarjati ali tudi le ohraniti privilegije nekaterim slojem v narodu.

Iz tega sledi, da je vsak »burgfrieden« škodljiv, naj se krije še s tako lepimi frazami. Mi hočemo svobodo in v svobodi popolno enakopravnost. S tega stališča ne smemo iti.

Nedvomno je sedaj važen moment, je naravnost zgodovinskega pomena. Ali tudi v tem trenutku mora stranka hoditi svojo pot, sporedno sicer v vprašanjih, ki so in kolikor so v splošnem interesu naroda. Ne smemo namreč misliti, da je vprašanje tako enotno, tako definirano, da bi lahko prisegali na programe, ki vsebujejo osvoboditev naroda, a poleg tega tudi vsa druga vpra-

šanja, ki se tičejo družabne ureditve. To slednje vprašanje je tako važno, da neoporečno zahteva samostojnost socialne demokracije. Živimo namreč preveč pod vtiskom »razpoloženja«.

Socialna demokracija bo temu vprašanju mnogo bolj koristila, če bo več delala sama za osvoboditev, kakor pa, če je zastopana v teli ali onih korporacijah. V kolikor je delo iste smeri in ima isti namen, ima sporedno delo prav gotovo več uspeha kakor vsako direktno »sodelovanje«, dokler je sporedno delo odkritosrčno. Če se meščanske stranke in delavstvo zavzema iskreno za iste skupne pravice, more biti uspeh le večji.

To so pomisleki, ki sem jih navedel brez strasti in v prid stvari. Konferenca socialističnih strank pa naj sklepa končno o naši taktiki.

II.

Vojna poročila.

Umikanje na albanski fronti.

Dunaj, 3. oktobra. Uradno se razglša: Prisiljeni vsled dogodkov na bolgarski fronti smo v Albaniji naše divizije vzeli nazaj. Berat je brez boja prišel sovražniku v roke.

VELIKA BITKA NA ZAPADU.

Armentieres in Lens v angleških rokah.

Berlin, 3. oktobra. Armadna skupina kraljeviča Ruprechta in generala Boehna: Na Flandrskem so bili zavrnjeni delni napadi severno Stadena, severozapadno in zapadno Rousselaere. Pri tem smo ugrabili okrog 200 ujetnikov. Ravnotako so se izjalovili zvečer delni napadi nasprotnika na obeh straneh ceste Ypern-Menin. Armentieres in Lens sta bila v noči od 1. na 2. oktober izpraznjena brez boja. Zavzeli smo zadaj ležeče pozicije vzhodno teh mest. Sovražnik je sledil tekom dneva, deloma po močni topniški pripravi proti zapuščenim pozicijam, čez črto Fleurbaix-La Basse-Hulluch. Pred Cambraiem miren dan. Delni napadi nasprotnika iz doline Skalde pri in jugovzhodno Rumillyja so bili zavrnjeni. Močnejši napadi in sunki proti našim novim črtam vzhodno in južno St. Quentin so se zrušili. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Jugovzhodno Auizy le Chateau in severno Filaina smo odbili delne napade nasprotnika. Šlezviško-holštajnski polki so branili svoje postojanke na slemenu Chemin des Dames proti sovražnim napadom. Boji na predpolju pred našimi novimi črtami severozapadno Reimsa. Sovražnik je tu stal zvečer na črti Chaudardes-Cormicy in tik pred prekopom Aisne. V Champagni so nadaljevali Francozi z močnimi silami svoje napade vzhodno Snippea proti St. Marie à Py kakor tudi med Somme Py in Monthois. Na ostali fronti so se izjalovili napadi pred našimi črtami. Tudi na obeh straneh Aisne in v Argonih so ostali delni napadi sovražnika brez uspeha.

Berlin, 3. oktobra zvečer. Ljuti sovražni napadi severozapadno Rousselaere in na široki fronti severno St. Quentin in v Champagni so se ob velikih izgubah za sovražnika ponesrečili.

Pred odločitvijo?

Ženeva, 3. oktobra. Pariški »Temps« poroča: Vojna se nahaja v zadnji etapi. Ententna armadna komisija pričakuje vojaško odločitev do srede oktobra. Vendar pa je vse odvisno od sovražnega odpora in sovražnikovih rezerv.

Cambrai gori.

London, 3. oktobra. Poročevalec brzojavne kompanije pri angleški armadi poroča, da je Cambrai že od 1. oktobra v plamenu. Požar se je razširil že na celo mesto.

Srbi vzeli Kumanovo.

London, 3. oktobra. Reuterjev urad poroča: Srbi so vzeli Kumanovo. Bulgarske čete se vračajo v Bulgarijo.

Damask v angleških rokah.

London, 3. oktobra. Angleške čete so zavzele Damask. Angleška vlada je priznala arabske čete v angleški armadi kot vojskujočo se silo.

Politični pregled.

— Kronska svt na Dunaju. Predvčeršnjim se je vršil na Dunaju pod cesarjevim predsedstvom kronski svet, v katerem se je razpravljalo o vnanjopolitičnem položaju in o mirovni akciji. Kakor se v poučenih krogih zatrjuje, je bilo ugotovljeno, da tvori znanih 14 točk Wilsonovega programa pripravno podlago za mirovno pogajanje. Zatrjuje se nadalje, da so bili sklenjeni tudi konkretni koraki v tem oziru. Politični krogi pripisujejo temu posvetovanju na cesarskem dvoru najdalekosežnejši pomen.

— Pred novimi mirovnimi koraki. Stojimo pred novimi dalekosežnimi mirovnimi koraki avstro-ogrsko

monarhije. Vsled dejstva, da je Bulgarija odložila orožje se je balkansko vprašanje iznova spravilo na dnevni red in jugoslovansko vprašanje stopa z vso strogostjo v ospredje. Bil je torej že čas, da poiščemo na podlagi Wilsonovih 14 točk možnost rešitve. V zvezi s tem stoji poročila o temeljnih ustavnih preuredbah in o pozivu novega kabineta na krmilo. V ospredju stoji ime profesorja Lamascha, ki ima tudi zaupanje Slovanov ter se javno priznava k programu ustanovitve avstrijske zvezne države. Tudi ime bivšega ministrskega predsednika barona Becka se imenuje kot kandidata za mesto bodočega ministrskega predsednika. Vprašanje je — pravi dunajski »Abend« — kako se bodo držali slovanski poslanci napram pogajanjem glede bodočega stališča Slovanov v državi. O programu narodne avtonomije ne bojo Slovani ničesar slišati. Govor poslanca Staneka ni dober uvod za taka pogajanja.

— Naša prehrana. Iz strokovnjaških krogov se poroča, da letošnja letina v Avstriji komaj zadostuje do prvega meseca prihodnjega leta. Brez tuje pomoči ne more vzdržati Avstrija niti s kruhom, niti z moko. Ker je pa letina na Ogrskem zadovoljiva, moremo računati z ogrsko pomočjo. Iz Nemčije ali iz zasedenih ruskih oziroma rumunskih krajev ne moremo pričakovati ničesar, ker porabi armada sama vso letino. Poročila in statistike vlade so navadno preoptimistične in tako lahko pričakujemo, da bodo izčrpane naše zaloge še pred božičem.

— Pred sklicanjem delegacij. Na zadnji seji načelnikov strank je poslanec Hauser kot predsednik avstrijske delegacije izjavil, da namerava sklicati delegacije sredi oktobra, vojni odsek pa 14. oktobra. Prihodnje dni se vrši konferenca načelnikov delegacije, da se določi delovni program.

— Položaj na Hrvaškem. Kakor smo že poročali, je bila te dni sprejeta delegacija hrvaškega sabora v dolgi avdienci pri cesarju. Ta avdienca ni bila samo informativnega značaja, ampak je cesar označil tudi svoje stališče: hoče, da se jugoslovansko vprašanje reši v splošnem. V avdienci pri vladarju vidijo politični krogi hrvaško-srbske koalicije padec zakulisne intrigantske politike. Dogodki v Bulgariji in pa blamaža grofa Tisze so uplivali na tiste, ki so se zanašali na železno pest grofa Tisze in na persekucije. Banska kriza ostane nerešena. Glasilo koalicije, »Hrvatska Rijeka«, izjavlja, da z banom Mihalovićem koalicija stoji in pade in da se bo borila proti vsakemu banu, ki ni iz njenih vrst. V kratkem se skliče hrvaški sabor, da se izjavi o vprašanju Bosne in Hercegovine.

— Mackensen zopet na Balkanu. Pariški »Journal« poroča, da je odšel nemški maršal Mackensen zopet na Balkan. Omenjeni list ve povedati, da zbirajo centralne države močne čete na Balkanu ter pravi: V vojni, ki se ne bo več vršila v trdnih pozicijah, kjer bo marveč odločevalo gibanje, moramo biti pripravljeni na vse. Nič bi ne bilo bolj nevarno, kakor če bi mislili, da bomo izvršili samo lahek vojaški pohod do Donave.

— Kako je nastala bulgarska katastrofa. Sedaj je že mogoče pregledati vzroke bulgarske katastrofe in deloma tudi že posledice tega poloma. Že več mesecev se vrši na Bulgarskem borba, ki se je končno prenesla tudi na fronto. Početek nezadovoljstva je iskati v organizaciji vojnega gospodarstva, ki se je razvila v znaku vseobče korupcije. Vrh tega je prišlo še vprašanje Dobrudže, ki je vznemirjalo duhove. Neprilike v prehrani na fronti so pospeševale nezadovoljnost v vojski. Disciplina je popustila tako, da so vojaki očitno z letaki pozivali, naj se vojaštvo od 15. septembra naprej ne bojuje več. Ta nered je izkoristil sovražnik ter je napadel na širini 40 kilometrov bulgarsko fronto. Angleško-francoske čete so napredovale na desnem, srbske pa na levem krilu. Vojni položaj je prisilil Malinova, da je 25. septembra zaprosil za premirje. Dne 28. septembra so stale etentne čete že 80 kilometrov pred Sofijo. O nadaljnjih vojaških dogodkih dosedaj ni poročila.

— Belgija po vojni. Belgijska vlada je sporočila ententnim kabinetom, da se odpove Belgija po vojni vsaki obliki obligatorične nevtralnosti ter si pridržuje popolno svobodo svojih vnanjih odnošajev. Ententni kabineti so odobrili to stališče.

— Revolucija na Japonskem. Preko Rusije prihaja iz daljnega vzhoda vest, da je na Japonskem izbruhnila revolucija.

Izpred pritožne komisije v Ljubljani.

Včeraj je razpravljala pritožna komisija o tožbi delavcev tovarne G. Tönnies, da se jim plača dnevno 100 % več ter izplačuje še 50 % draginjske doklade in dovoli doklade za soprogo po 9 K, za otroka po 6 K na teden. Zahtevali so dalje skrajšanje delavnika na 52 ur na teden ter prosto popoldne v sobotah. Komisiji je predsedoval admiral grof Benigni, podjetnik Tönnies je bil sam navzoč, delavce je zastopala Zveza kovinarjev avstrijskih po s. Viktorju Steinu (češki centralist iz Dunaja). Komisija, v kateri je sedel za delavce tajnik Chiussi iz Trsta, je ugodila delavcem v sledečem, da

dobe 50 % povišanja mezde; glede draginjske doklade je izrekla, da dobi delavec pri 30 K tedenske plače 27 K draginjske doklade, in sicer po tem-le sistemu:

Ted. plače:	Doklade:
od K 31 do 35	K 25-50
» K 36 » 40	K 24-—
» K 41 » 45	K 22-50
» K 46 » 50	K 21-—
» K 51 » 55	K 19-50
» K 56 » 60	K 18-—
» K 61 » 65	K 16-50
» K 66 » 70	K 15-—
» K 71 » 75	K 13-50
» K 76 » 80	K 12-—

itd. Za ženo dobe K 6 na teden, če ni drugje v kaki službi, za vsakega otroka do 14 let, in če hodi v srednjo šolo, je lahko tudi starejši, po K 4 na teden. Delavni teden se je znižal od 56 ur na 54 ur.

Zvečer se je vršil lepo obiskani shod kovinarjev v »Narodnem domu«, na katerem je poročal sodrug Stein z Dunaja najprvo v češkem in potem v nemškem jeziku.

Govornik je v jasnem, lahko umljivem govoru raztolmačil gori omenjeno razsodbo za tovarno Tönnies.

(Obravnava za delavce tovarne Samassa se ni mogla danes vršiti, ker je zastopnik podjetništva g. Metlikovič iz Trsta bolan, g. Samassa pa samega sebe ne sme zastopati v komisiji.)

Sodrug Stein je dejal, da te uspehe ne bi kovinarji dosegli tako čedno, ako ne bi bili skupno organizirani, zakaj to so uspehi organiziranega delavstva zveze kovinarjev v Avstriji.

Končno je sodrug Stein pozival vse kovinarje, naj gredo pridno na delo, ker ne vemo, kaj nas jutri čaka, ter naj zaupniki še neorganizirane pripeljejo v organizacijo.

Na obrazih Tönniesovih kovinarjev je bilo čitati, da jim je sodr. Stein govoril iz srca, ter da so bili z današnjim uspehom izpred pritožbene komisije zadovoljni. Za svoj govor je žel živahno odobravanje.

Sodrug Hlebš je glavne točke razprave navajal še v slovenskem jeziku, ter je pozival kovinarje, da napram organizaciji vrše redno svojo dolžnost.

Končno se je sodr. Hlebš še v imenu kovinarjev zahvalil s. Steinu za njegovo uspešno delo ter zaključil shod.

Kovinarji, kdor še ni z nami, ta je proti nam!

Dopisi.

Aprovizacijske razmere v Škofji Loki. Pri nas je mizerija, da je ni popisati. Srečni Ljubljancani, ki dobivate redno vsak dan vsaj neznamen kos kruha in večkrat še nekaj moke povrhu. Tu smo prejeli prejšnji mesec 3. septembra tudi po 3 kg moke na osebo. Pravijo, da zato ne dajo več, ker najbrž drugi mesec ne pride moka. Je pa to le izgovor, oziroma naravnost potuha za one činitelje, ki morajo skrbeti za prehrano. Zabele že poldrugo leto nismo videli nobene, fižol je bil, pa je neznao kam izginil. Po našem mnenju bi bilo za našo aprovizacijo upravo mnogo bolje, ko bi ji ne bil na čelu večmilijonski vojni dobičkar, ki nima srca za stradajoče ljudstvo. Še slabše je z mesom. Konsumentje smo na milost in nemilost izročeni mesarjem, ki delajo, kar se jim ljubi. Tako je pri predzadnji dobavi — delilo se je le 10 dkg na osebo in teden — dajal neki tukajšnji mesar odjemalcem le parkljevino, glavino in kosti — na 40 dkg 11 dkg kosti! — boljše meso je prihranil zase. A ponižno naše ljudstvo je tudi to dalo veljati, edino ga. Terezija Margučeva je bila toliko pogumna, da je tako »meso« vrgla nazaj in po grožnji z okr. glavarjem takoj dobila prvovrstno meso. Lahko rečemo, da škojeloški konsumenti niso dobili več nego 100 kg mesa, da se je zaklalo troje goved. Kam je šlo ostalo? Pojdi v ponočnih urah po trgu in opazil boš, kako donajajo učenci in pomočniki mesarjev meso onim našim oderuhom, ki ga lahko plačajo po 28 K kilogram. Kako se kolje in raznaša po tihem, bi vedeli povedati sosedni mesarjev. Če še pripomnim, da pri teži manjka okolo 2 dkg na 10 dkg, in da telečjega mesa razen naših kapitalistov že mesece dni ni nikdo povohal, sem z gospodarstvom mesarjev pri kraju. Samo še to: tako ne pojde dalje, debeli gospodje! Ljudstvo zahteva — prositi noče več —, da prevzame občina klanje v lastno režijo. Stradajoči tudi ne kličemo na pomoč uradnih organov — kaj boš s služabniki voditelja urada za prehrano, slavnega Paula, ki hoče s prepovedjo nahrbtnikov uničiti oderuštvo? Le v organizaciji in samopomoči je tvoj spas izmozgani, odrti del naroda našega. Zato je tembolj čudno in nerazumljivo, čemu naša jugoslovanska socialna demokracija ne organizira na stotisoče stradalajočega našega ljudstva po mestih in na deželi, ki pričaja

kujejo hrepeneče rešitelja. Na delo sodrugi, med ljudstvo, ki vas željno pričakuje. Pokažite mu pot, ki vodi do velikega rdečega dneva, ki bo prvi dan pravice malim in tlačnim in prvi dan sodbe za zatiralce in vojne oduhuje.

Dnevne vesti.

— **Prodajalne Konzumnega društva za Ljubljano in okolico** bodo od ponedeljka, 7. oktobra, dalje odprte tako-le: **Šišenska, Vodmatška, v Sodni ulici in na Krakovskem nasipu** od 12. ure dopoldne in od pol 2. do 6. ure popoldne; in **Glincah in v Rožni dolini** pa od pol 8. do 1. ure dopoldne in od pol 3. do 6. ure popoldne. — Prosi se člane, da se drže teh ur, da ne bo nepotrebnega prerekanja.

— **Za zvišanje vojaških pristojbin moštvo.** Socialno demokratični poslanec Sever in tovariši so vložili glede povišanja vojaških pristojbin za moštvo interpelacijo, v kateri opozarjajo vlado, da so vložili tozadevni predlog že meseca februarja t. l. in da je domobranski minister obljubil, zavzeti se za podane zahteve. Povišanje pa še do danes ni izvršeno. Tudi poslanska zbornica je te zahteve soglasno sprejela. Domobrantsko ministrstvo ni poslalo doslej niti odgovora na interpelacijo. Mesto izpolnitve omenjene zahteve, je bila poslabšana menaža, skrčena krušna racija in zmanjšana tobačna množina. Sodrugi poslanci vprašajo ministra, je-li pripravljen to zadevo že vendar enkrat rešiti?

— **Šole v Ljubljani zaprte.** Zaradi razširjanja nalezljive španske bolezni so zaprli do 15. oktobra vse srednje in ljudske šole v Ljubljani.

— **Nezgoda v Tržiču.** V sredo, ko je odhajal jutranji vlak iz Tržiča, je na železniškem mostu pri Tržiču ponesrečila gospa Ivanka Primožičeva iz Pristave, stara šele 23 let. Vračala se je s svojim soprogom po opravih od svojega strica v Bistru. Ker sta imela odprte dežnike, sta prepozno zapazila vlak in dočim je soprog skočil v stran še o pravem času, je gospo zadel lokomotiva v zmedenosti v glavo in ji zdrobila lobanjo. Nesrečnica je še tisti dan ob 3. popoldne umrla. Soprogu in vsem sorodnikom izrekamo sožalje ob izgubi blage žene.

— **Novi ljubljanski pastor.** Za novega evangeljskega pastora v Ljubljani je bil imenovan dr. Ervin Schneider, ki je že nastopil svojo službo.

— **Sneg v Bohinju.** V sredo ponoči je zapadel v bohinjski dolini do 2 dm visok sneg, ter napravil mnogo škode na polju. Tudi v Logatcu so ga dobili.

— **Nesramno ravnanje z delavkami.** Iz Kapfenberga nam pišejo: Uredništvo »Napreča«! Poročamo o nesramnosti od strani tukajšnjega Böhlerjevega podjetja, ki ne dobi para. To podjetje je najelo po svojih agentih v tovarno več mladih deklic z raznimi obečanjem kot delavke. Deklicam so izrecno povedali, da jih porabijo le za lažja dela. Minuli teden pa se niso hoteli več zadovoljiti z delom teh mladih deklet, temveč so jih porabili za dela, ki jih morejo opravljati le močni, vajeni delavci. Težjih del jim sploh že niso mogli odkazati. Ker so se proti temu deklice upirale, je nastopila firma proti njimi na zelo nesramen način. Kratko in malo jih je ponoči zmetala iz barak, jim vzela listnice in denar, tako, da so bile brez vsega. Kaj porečete k temu? — To, da je prekipevala predrznost kapitalu? — listov in nesramnih oduharjev do one višine, ki utegne morda v kratkem postati zanje neprijetna. Uboge deklice pa pomilujemo in jim kličemo: Ostanite v naših vrstah!

— **Slaba hmeljska letina.** Na Štajerskem so ljudje vsled slabe hmeljske letine naravnost razočarani. V celi Avstro-Ogrski bodo pridelali letos komaj eno tretjino množine v lanskem letu pridelanega hmelja. Za letošnji hmelj ponujajo po 1400 kron za 100 kilogramov.

— **Narodni blagdan na Štajerskem.** Zaradi bolj enostavnega poslovanja, prosimo, da se odpošlje ves na Štajerskem nabrani denar za Narodni blagdan, na naslov: Ela dr. Kalanova, odvjetnikova soproga v Celju. — Odbor S. H. S. žena za soročad v Ljubljani.

— **Miloščine.** 2. decembra t. l. se razdele miloščine iz jubilejne ustanove Fran Josipa I. založene po društvu »Austria« in sicer iz obresti glavnice 60.000 K. Te miloščine morejo dobiti samo potrebni, vredni avstrijski državljani ali njihove rodbine, ki vsaj pet let stalno bivajo v Trstu ali okolici, brez razlike poklica, narodnosti in veroizpovedanja. Prednost imajo v Trstu pristojni prosilci. Prošnje brez kolka naj se do 15. t. m. vložijo kuratoriju ustanove na sedežu društva »Austria« v ulici SS. Martiri št. 22, I. Prošnjam naj se ne prilagajajo listine in tudi ni treba nikakršnih oblastvenih potrdil.

— **Nova paroplovna družba.** Minuli teden se je ustanovila v Trstu paroplovna družba »Perseveranza«, ki prevzame že obstoječi družbi »Immacolata« in »Perseveranza«. Družba ima 265 milijonov kron glavnice.

— **Iz Črne na Koroškem.** Žagar Matija Hribernik je tožil pri pritožbeni komisiji potom strokovne zveze za Koroško pliberško rudarsko Unijo na plačilo zneska 380 K kot neizplačano tovarniško doklado za njegova dva otroka. Obravnava se je vršila 24. septembra. Prošnji rudarja Matija Hribernika se ugodile deloma in se naroča rudarskemu lastništvu, da mu doplača draginske doklade od 1. septembra 1915 v znesku mesečnih 5 K za otroka, dalje božične praznike 1916, velikonoč in božič 1917 in velikonoč 1918 v znesku po 10 K. Odkloni se pa zahteva po doplačilu prispevka za božič 1915 in velikonoč 1916. — Koliko jih še bo med rudarji, ki tudi niso dobili izplačanega rudarskega prikladka?

— **Za 60.000 kron odnesli blaga.** V Celovcu so udrli ponoči v trgovino Marije Valharjeve tatovi in ji odnesli za 60.000 kron blaga. Zbežali so baje proti šentviški smeri.

— **Uspešna hišna preiskava.** Pri nekem trgovcu blizu Celovca so napravili hišno preiskavo, ker so se oblastem zdale zaloge trgovčeve presumljive. In res, preiskava je dognala velike zaloge raznega blaga, tako na pr. 600 kilogramov sladkorja v kockah, 60 kilogramov predvojnega mila, 2000 kilogramov pšenice, 8000 zabojev vžgalic in 500 kilogramov svinjine. Za takega zalogarja vztrajati seveda ni težko. Podobnih zalog bi utegnili najti še pri mnogih takozvanih »boljših ljudeh«. Kar imajo ti preveč, je bilo odvzeto drugim.

— **Železniški tat.** Pred mariborsko poroto je bil obsojen sedemnajstletni Makso Matkovič iz Zagreba na šest let ječe, ker je kradel po vlakih med Gradcem in Ljubljano.

— **Graščino »Steinbrunn«** v Plitviškem vrhu blizu Radgone je kupila gospa Amalija Zorčič iz Ljubljane.

— **Utonil je pri kopanju blizu elektrarne** na Fali pri Mariboru nadporočnik Poljak. Truplo so našli minuli četrtek. Nadporočnik Poljak je bil učitelj v Mariboru in Celju.

— **Zaprte šole v Pragi.** Iz Prage pišejo, da bodo zaprte zaradi pomanjkanja premoga tamošnje šole od začetka do srede decembra.

— **Bilanca družbe za sladkorno industrijo** izkazuje za poslovno leto 1917/18. čistega dobička 1.157.792 kron. Dividenda bo znašala letos 36 kron, enako, kakor lansko leto.

— **Transportni dohodki avstrijskih državnih železnic.** Doslej znani transportni dohodki avstrijskih državnih železnic so znašali za mesec avgust 1918 127.239.700 K (proti letu 1917 je zaznamovati plus 35.303.094 K). Skoro enake dohodke štejejo tudi vsi letošnji meseci.

— **Resnica o katastrofi o Wöllersdorfu.** Socialno demokratični poslanci so izročili v prvi seji poslanske zbornice interpelacijo glede katastrofe v Wöllersdorfu. Uradno se namreč priznava, da je bilo 277 žrtev, interpellanti pa trde, da jih je bilo 480. Zahteva se, naj armadna uprava pove polno resnico.

— **Stavka gledaliških igralcev na Dunaju.** Dne 1. oktobra so pričeli na dunajskih gledaliških stavih igralci in se niso nikjer vršile izkušnje. Na vseh odrih so se vršili shodi lokalnih zvez, na katerih so odklonili predloge gledaliških ravnateljev.

— **Ženska gimnazija v Zagrebu.** Izšla je banska naredba, ki pravi, da se otvori v Zagrebu začasna ženska realna gimnazija.

— **Ustreljen dezertir.** Predvčerajšnjem so ustrelili v Zagrebu po prekem sodu dezertirja Mata Gjuraševića, starega 21 let.

— **Proces proti ogrski mirovni propagandi.** V torek popoldne je razglasilo budimpeštansko honvedsko divizijsko sodišče sodbo v kazenskem procesu proti nekaterim članom galilejskega kluba. Sodišče je spoznalo 21-letno slušateljico filozofije Ilono Duczynsko in 23-letnega slušatelja medicine Teodorja Sugarja za kriva hudodelstva proti vojni moči države. To hudodelstvo sta obtoženca zakrivila, ker sta postavila in razširjala v mesecih oktobru, novembru in decembru 1917. letake »hujskajoče« in »vzbujajoče« vsebine, ki bi bili utegnili kršiti javen »mir« in javno varnost, obenem pa so imeli namen razdirati vojaško disciplino. Divizijsko sodišče je zato obsodilo Ilono Duczynsko na dve leti in Teodorja Sugarja na tri leta poostrene, težke ječe. Trije drugi obtoženci so bili oproščeni. Stotnik-avditor je motiviral obsodbo najprej na podlagi popolnega priznavanja delikta s strani obtožencev. Priznali so letake »Delovni bratje!« »Nobenega moža, nobenega vinarja več za armado!« in »Vojaški prijatelji!« Teh letakov so napravili 900 in jih razširjali.

Obtoženci so se branili pred sodiščem z izjavo: da so imeli pred očmi idealni cilj, svetovni mir in da so s tem storili človekoljubno delo. Vendar je našlo sodišče pri obravnavi nekaj olajševalnih okoliščin, ki so razbremenjevali »hudodelstvo« omenjenih obtožencev, nakar je bila izrečena omenjena kazen.

— **Zaradi španske epidemije** so zaprle oblasti v Budimpešti vse državne šole in zabavališča do 14. oktobra.

Umetnost in književnost.

— **Iz gledališke pisarne.** Kakor se je že poročalo, ostane danes gledališče zaprto, ker se vrši za gledališko igro Jirasekovo »Laterno« glavna skušnja. — Jutri, v soboto, dne 5. t. m. se zopet ponovi Finžgarjev narodni igrokaz »Divji lovec«; vloge so porazdeljene tako kot doslej. — V nedeljo popoldne bo gledališče zaprto, zvečer se pa ponovi »Morala gospe Dulske« na abonement »B«. — P. n. gg. abonente lož in sedežev prosi gledališka blagajna, da blagovolijo naznaneiti, kàdàr so zadržani ali kadar ne reflektirajo na svoj prostor, da se dotične lože ali sedeži lahko prodajo drugim reflektantom. Vsakdo blagovolijo obenem povedati, odstopi li dotični prostor morda gledališču na korist ali pa reflektira na to, da se mu vplačana vstopnina (abonmanea) eventualno izroči.

— **»Morala gospe Dulske«.** Satira je to na malomeščansko rodbinsko moralo. V hiši, doma, za zaprtimi hišnimi vratmi se godi marsikaj, kar ne spada v pojem morale; na zunaj, javnosti nasproti pa je strogo varovati rodbinski ugled in poštenje, in naj se to doma še tako nemarno krši. Teh načel se gospa Dulska sveto drži in je vsa nesrečna in obupana, ko javnost zve, da se je hotela njena najemnica v njeni hiši zastrupiti. Na svojega sina Zbyszko se jezi, ker ponočuje, in si kvari s tem ugled, toda skozi prste gleda njegovo razmerje z dekle Anko, samo, ker ga skuša s tem obvarovati ponočevanja. Ko pa se pokažejo posledice tega razmerja »med štirimi stenami«, in ko hoče Zbyszko — njen sin! — materi namenoma kljubovati, Anko vzeti za ženo, je gospa Dulska vsa iz sebe nad tem »škandalom«. S posvetovanjem njene nečakinje, gospe Juljševe, se vsa zadeva ugodno reši za ugled in čast rodbine. Dekle Hanko odpravi s tisočakom in zagotovilom, da bo o vsem molčala. Ugled je rešen in življenje se začne v stari smeri zopet znova... Marsikdo je videl v tej satiri samega sebe na ouru, in nedvomno je ta satira velikega pedagogičnega pomena. Ne z moralnimi pridigami, temveč njegove slabosti pokaži človeku, ako ga hočeš poboljšati. — Igralci in igralko so mojstrsko rešili svoje vloge. Videlo se je, da so se v satiro dobro vtopili in jo tudi zadostno naštedirali. Predstava je prav razvedrilno vplivala na občinstvo.

— **K današnji glavni skušnji gledališke igre »Laterna«** se vabi vse one, ki so vstopili v dramatično šolo in se jih prosi, da se te skušnje zanesljivo udeležijo. Začetek ob pol 8. zvečer.

Državni zbor.

Dunaj, 3. oktobra.

Danes se je nadaljevala debata o mirovnem vprašanju.

Poslanec s. Daszynski je omenjal najprej včerajšnjo izjavo ministrskega predsednika in dejal, da dr. v. Hussarek nima pravice, govoriti o čistosti Avstrije, ker je s § 14 sebe in svoje služabnike grdo umazal in privedel do prepada. Zgodovina avstrijskih vlad je vrsta verolomstev nasproti narodom. Baron Hussarek je bil član Stürgkhovega kabineta; kriv je nešteti zločinov s pomočjo § 14, ki jih je potrjeval s svojimi podpisi. S pruskim militarizmom mora izginiti tudi avstrijski birokratizem in madžarski fevdalizem, ki pomenja raznarodovanje in zatiranje vseh narodov. Vsi narodi, tu, kakor tam, hočejo mir. Kaj je ona papirnata cunj grofa Buriana v primeru z dejstvom, da se je približala Bulgarija teden za tem miru? Kaj pomeni neodkritosrčnost starega diplomata nasproti Čelhom, ki so pisali z železnimi svinčnikom zgodovino Balkana za bodočnost. Govornik odklanja rešitev poljskega vprašanja kot zdavnaj zastarelo zadevo in se zavzema za popolnoma svobodno in neodvisno Poljsko. Še nekaj udarcev in avstrijski Nemci bodo zreli nasloniti se na nemški narod, na Nemčijo. Nemci morajo skušati pridobiti si nacionalnih podlag, kakor vsak narod na svetu. Videti morajo, kam hočejo in pripravljeni bomo potem za skupno življenje; o tem posvetovati se bo naloga bodočnosti nas vseh. Toda to moremo le, ako smo svobodni. Svobodni se bomo posvetovali s svobodnimi, kakšne naj bodo medsebojne usode in skupna bodočnost vseh narodov. Ne bi smelo biti v Avstriji pametnega človeka, ki bi bulgarskega zgleda ne odobral.

Poslanec Zenker je govoril o 14 točkah Wilsonovega programa in dejal: Zakaj ne bi

kar kratko izjavili, da nikakor nimamo namena, o 14 Wilsonovih točkah šele govoriti, in da hočemo izvesti iz življenskih interesov Avstrije vse, kar zahteva Wilson. Nemcem ne bo preostajalo nič drugega, kakor da se pripravijo za pogajanja. Tudi delovanje nemškega naroda v Avstriji je prispelo do meje fizične delazmožnosti in nemogočega naj se od njih ne pričakuje.

Poslanec s. Adler je dejal: Izjaviti moramo odkrito: Ne moremo dalje. Narodi zahtevajo od nas, da pripravimo pot miru. Stara Avstrija ne bo deležna miru, postati mora najprej sposobna za pogajanja. Socialni demokrati so vstopili v nemško vlado; s tem so doprinesli veliko žrtev, toda smatrali so za svojo dolžnost, da primejo v trenutku stiske za krmilo. Ako proklamirajo vsi narodi tukaj svojo samoodločbo, potem je treba reči, da ni le Čehov, Poljakov, Jugoslovanov in Rusinov v Avstriji, tudi Nemci smo še tu. Politično in državnoopravno si moramo sami kovati svojo usodo. Nemški narod v Avstriji nima nobenega dobička od gospodstva nad drugimi in nima več zmisla, da bi ga nadaljeval.

Poslanec s. Klofač: Govor, ki ga je imel ministrski predsednik včeraj, bi ga bil moral govoriti že leta 1914. S tem, kar se Čelom danes obljublja, bi bili tedaj gotovo zadovoljni. To je ravno usodepolno za Avstrijo, da prihaja vedno prepozno. Zahtevali smo reforme, novo Avstrijo, imenovali so nas veleizdajalce in nas metali v ječe. Nesreča Avstrije so bile vlade Stürgkha, Clam - Martinicha, Seidlerja in Husareka. Nemški narod so privedli tekom štirih let v hipnotično stanje. Obljubljali so mu nemško zmago. Ta vera je dosegla, da je gladoval in umrl in vse žrtvoval zmagi. Sanje so izginile, katastrofa prihaja.

Prihodnja seja jutri dopoldne.

Zadnie vesti.

Posvetovanje o jugoslovanskem vprašanju.

Dunaj, 3. oktobra. Predsednik jugoslovanskega kluba, poslanec dr. Korošec, odpotuje jutri zopet v Zagreb, kjer se vrši posvetovanje o jugoslovanskem vprašanju.

Koalicija za narodno jedinstvo.

Zagreb, 3. oktobra. Od poučene strani se poroča, da hrvatsko-srbska koalicija sedaj ne smatra svoje zadnje saborske adrese, v kateri jo zahtevala združitev hrvatskih dežel, niti za minimum svojih zahtev, ampak stoji na stališču narodnega jedinstva.

Avstrijski Nemci hočejo svojo državo.

Dunaj, 3. oktobra. Pod predsedstvom zborničnega predsednika dr. Grossa so se zastopniki vseh nemških strank sestali danes ob petih popoldne na skupno posvetovanje. Tudi socialni demokrati so se udeležili zborovanja. Nemci se posvetujejo o programu, ki naj se opira na samoodločevanje narodov, kateremu načelu je pritrčila tudi vlada. Zbor se je izjavil za predlog poslanca Teufela, ki vodstvo nemške zveze pozivlja, naj takoj zaprosi za avdijenco pri cesarju, da določno izve, je-li misli cesar ohraniti enotnost države z zgodovinskimi mejami, ali pa naj postane Avstrija zvezna država ali zveza držav, in kakšno formulo Wilsonove samoodločbe priznava. Načelnik nemške zveze naj skliče posvetovanje vseh nemških poslancev, ki naj določi, kako naj živijo avstrijski Nemci z drugimi narodi v državi. V skupni konferenci je bila potem sprejeta resolucija, ki priznava slovanskim narodom pravico samoodločevanja, a zahteva to pravico tudi za Nemce. Slovanskim narodom se priznava pravica, živeti v narodnih državah, če bodo izvzete čisto nemške pokrajine. Resolucija končno zahteva, da se vse nemško ozemlje v Avstriji združi v nemško-avstrijsko državo. Nemško-avstrijska država naj ima pravico, da si uredi razmerje do Nemčije in drugih držav.

Položaj v Nemčiji.

Berlin, 3. oktobra. Časopisje smatra imenovanje princa Maksa Badenskega za državnega kanclerja kot

gotovo stvar. Socialno demokratična frakcija je z vsemi proti sedmim glasovom pritrdila vstopu socialnih demokratov v novi kabinet. Strankin odbor je ta sklep odobrila. Princ Maks se je brez pridržka postavil na stališče programa strank večine. Načrt, sestaviti koalicijsko vlado, je propadel. Kakor poroča »Vorwärts«, bo vzet iz vrste socialno demokratičnih parlamentarcev eden državni tajnik brez portfelja, za katero mesto pride v poštev poslanec Scheidemann, nadalje državni tajnik državnega delovnega urada, štirje državni podtajniki in eden pruski minister. »Vorwärts« piše o novi vladi: O programu nove vlade se že danes lahko ugotovi, da bo nova vlada smatrala za svojo nalogo, da povrne mir svetu in nemškemu narodu. Ta mir bo trajen, naj se naslanja na zvezo narodov in naj omogoči splošno razorožitev; naj zagotovi politično in gospodarsko svobodo ter izključi gospodarsko borbo po vojni.

Centralne države in Balkan.

Dunaj, 3. oktobra. Vse časopisje se bavi s položajem na Balkanu. Centralne države so storile vse, da vzdrže zvezo s Turčijo na Donavi in Črnem morju. Listi poročajo, da so centralne države postavile novo armado, ki bo z vso silo operirala proti Srbiji ter preprečila, da bi srbske čete prodirale še nadalje proti severu.

Turčija prosi za mir.

Budimpešta, 3. oktobra. Vladni krogi v Carigradu so v velikih skrbih zaradi usode Carigrada. Entente čete neprestano prodirajo proti vzhodu ter se bližajo turški meji. V Carigradu je malo čet za obrambo, ker so nemški oddelki bili odpoklicani na drugo bojišče.

Zeneva, 3. oktobra. Iz Londona prihaja poročilo, da se je obrnila Turčija do entente s prošnjo za mir. »Evening News« so izvedele, da je Turčija že storila tak korak, če tudi dosedaj še ne oficielno.

Obsedno stanje v Sofiji.

Sofija, 3. oktobra. V Sofiji je razglašeno obsedno stanje. V nedeljo so se vršile pred kraljevo palačo velike demonstracije proti kralju Ferdinandu in proti Nemcem. Kralj je sprejel nemškega poslanika grofa Oberndorffa, ki mu je izročil tajna sporočila nemške vlade.

Kronski svet v Draždanu.

Draždan, 3. oktobra. Nenadoma je bil sklican kronski svet, kateremu je predsedoval kralj. Navzoč je bil tudi prestolonaslednik. Kronski svet je razpravljal o notranji politiki in o stališču Saksonske.

Avstrijska kolonija zapustila Sofijo.

Dunaj, 3. oktobra. Avstrijska, ogrska in nemška kolonija, vsega skupaj okoli 3000 oseb, je danes zapustila Sofijo.

Avstro-ogrška banka v Sofiji.

Budimpešta, 3. oktobra. Osobje avstro-ogrške banke v Sofiji je dobilo naročilo, da spravi vse depote

na Ogrsko. Osobje samo z vsemi knjigami in z vsemi depoti je dospelo včeraj v Budimpešto.

Japonska in Rusija.

Stockholm, 3. oktobra. Iz Tokia se poroča, da je za ministra vnanjih zadev Japonske imenovan Uchida, znani prijatelj Ljeningov, ki odklanja intervencijo proti boljševikom. To imenovanje pomenja, da se Japonska odreka nasilnemu vmešavanju v notranje zadeve Rusije in svojim dalekosežnim vojaškim ciljem.

Aprovizacija.

Mast. Stranke I. in II. okraja, ki imajo masščno izkaznico s kuponom za mesec septembra, dobe mast v vojni prodajalni v Gosposki ulici po sledečem redu: I. okraj v ponedeljek, dne 7. t. m. dopoldne št. 1 do 600, popoldne št. 600 do konca. II. okraj v torek, dne 8. t. m. dopoldne št. 1 do 600, popoldne št. 600 do 1200 in v sredo dopoldne št. 1200 do konca. Stranka dobi za vsako osebo pol kg masti, kilogram stane 64 K. Nakaznico za mast, ki ostane brez kupona naj se hrani. Posodo je prinesiti seboj. Stranke, ki imajo karte ubožne akcije, dobe istotako prihodnji teden mast po znižani ceni in se spored pravočasno objavi.

Marmelada na zelene izkaznice A. Stranke z zelenimi izkaznicami A prejmejo marmelado v soboto, dne 5. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od pol 2. do pol 3. štev. 1 do 120, od pol 3. do pol 4. štev. 121 do 240, od pol 4. do pol 5. štev. 241 do 360, od pol 5. do pol 6. štev. 361 do konca. Stranka dobi za vsako osebo pol kilograma marmelade, kilogram stane 2 kroni.

Zeljnato glave za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo zeljnate glave na zelena nakazila za krompir v soboto, dne 5. t. m. in v ponedeljek, dne 7. t. m. v deški šoli na Ledini (Komenskega ulica). Določen je tale red: v soboto, dne 5. t. m. popoldne od pol 2. do pol 3. štev. 1 do 140, od pol 3. do pol 4. štev. 141 do 280, od pol 4. do pol 5. štev. 281 do 420, od pol 5. do pol 6. štev. 421 do 560. — V ponedeljek, dne 7. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 561 do 700, od 9. do 10. štev. 701 do 840, od 10. do 11. štev. 841 do 980, popoldne od pol 2. do pol 3. štev. 981 do 1120, od pol 3. do pol 4. štev. 1121 do 1260, od pol 4. do pol 5. štev. 1261 do 1400, od pol 5. do pol 6. štev. 1401 do konca. Stranke dobe lahko do 500 kg zeljnatih glav, kilogram stane 56 vinarjev. Kdor želi več kot 500 kilogramov zeljnatih glav, naj se prijavi v pisarni mestne aprovizacije na Poljanski cesti št. 13, I. nadstr., da se mu dostavi nato zelje na dom.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

V neizmerni boli naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša izkreno ljubljena, srčno dobra soproga, teta gospa

IVANKA PRIMOŽIČ

dne 2. oktobra ob 3. uri popoldan v dobi 23 let nagle smrti preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice bo dne 4. oktobra ob 10. uri popoldan iz hiše žalosti v Pristavi na pokopališče v Križe.

Pristava, dne 2. oktobra 1918.

Žalujoči ostali in soprog:

Simon Primožič.

— Delniška glavnica —
K 10.000.000.

Sprejema vloge na knji-
žice in tekoči račun proti
ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije.
Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Rezervni fond i okroglo
K 2.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, financira
terarične dobave in dovoljuje
— aprovizacijske kredite —